

Сьогодні в Україні та Росії, за кордоном немає адекватної теорії соціального управління (ТСУ). В умовах відсутності такої теорії керівники держави й організацій різного рівня змушені спиратися на сформовані традиції, інтуїцію і суб'єктивний досвід управління, що часто підводять, та нерідко приводить до негативних наслідків.

Актуальність цього питання зростає з кожним днем. Не маючи чіткої мети організації, не сформулювавши ясних і зрозумілих принципів, організація приречена на повільне вимирання. Управління як вид людської діяльності існує з тих пір, як виникла необхідність в спільній діяльності людей. Управління в найширшому значенні може бути визначено як діяльність групи людей, що сполучають свої зусилля для досягнення загальної мети. Кожна історична епоха вносила свої корективи у відносини суб'єктів управління, методи стимулювання, масштаби організації самого процесу, але тільки в ХХ ст. з'явилися і стали розвиватися наукові підходи до управління. Двадцяте століття має багато епітетів, у тому числі і "століття управління", оскільки прогрес, досягнутий в цьому сторіччі, багато в чому забезпечений успіхами в управлінні.

Мета філософії управління – знаходити внутрішні метасмисли взаємодії суб'єктів і об'єктів управління, тобто знайти реальні значення зміни стану об'єкту від цільової дії суб'єкта управління. Філософам доводиться не тільки знаходити метасмислу, але і оперувати ними, конструюючи і пояснюючи наявну реальність, іноді приховану і неявну для зовнішнього спостереження. Оскільки нас цікавить управління як феномен, то у філософському ракурсі предметом пізнавального інтересу філософії управління є управлінські дії і процеси.

Управляти – значить бути господарем процесу управління, бути слід певним принципам, законам, визначати норми застосування всіх видів ресурсів в управлінській і виконавській діяльності.

Предмет курсу - основні закономірності, філософські засади і рушійні сили управління, що зумовлюють поведінку людей і спільнот у всіх сферах суспільного життя.

Мета курсу - формування у слухачів науково-практичного підходу до управління, засвоєння концептуальних моделей сучасного управління з подальшим застосуванням їх у практичній діяльності.

Філософія: онтологія – що є реальність?, гносеологія – що є наука?, етика– вчення про цінності: що подобається, що ні? Що є дійсно цінним?, що - ні, вчення про красу (естетика). Феномен краси ще не відкритий.

Ці всі розділи розглядають і управління.

Управління – вплив на систему з метою зміни її стану. Велика спорна складова цього визначення – це вплив. Якщо ми впливаємо на систему, то, начебто управління знаходиться поза системою, але ж, виходячи з цього визначення, об'єктом управління є система. Тобто, це неправильно.

Вставка: логіка і діалектика – взаємодія.

Логіка - наука про закони та форми людського мислення. Арістотель відкрив основні її закони: закон тотожності; закон несуперечності; закон виключеного третього. Дотримання законів і правил Л. є запорукою істинного мислення. Наука про правильні форми мислення. Логіка не дає істини, але захищає нас від помилок на шляху її пошуку. Це – явище чистого розуму, що не належить нікому з нас. Тому вона є об'єктивною. Логіка не може бути протиречною, але сама реальність оснований з протиріч. Це – джерело руху. І тому без діалектики філософія управління просто неможливе. Можна пов'язати логіку з чуттєвим сприйняттям.

Діалектика – заснована на обліці протиріч. один з методів філософії, згідно з яким будь-яке явище перебуває в зміні, розвитку, в основі якого взаємодія (боротьба) протилежностей (їеракпіт, Гегель. Маркс). Основні ідеї Д. за Гегелем: перехід кількісних змін в якісні, **взаємопроникнення протилежностей (найважливіший закон)** і заперечення заперечення.

Будь-яке явище можна розглянути як тезу (сама ідея речі якоїсь), антитезу (сама річ, яка відмовляє ідею речі тим, що вона не повністю її оприлюднює) і синтез (коли річ починає оприлюднювати в собі ідею речі). Приклад: Любов батька до сина і покарання, щоб краще навчався.

По-перше, управління – це завжди внутрішня функція, внутрішній елемент, що забезпечує координацію змін зовні і в системі. І найважливіше – вчасно зреагувати.

Всі системи світу на що схожі? На матрешку. (Загальна теорія систем) В цьому світі все зі всім пов'язано.

Синергетика - це теорія самоорганізації в системах різноманітної природи. Вона має справу з явищами та процесами, в результаті яких в системі — в цілому — можуть з'явитися властивості, якими не володіє жодна з частин. Перехід від стану рівноваги систем до аналізу нерівноважних необоротних станів складних і зверх складних систем.

По-друге, єдиним об'єктом вивчення повинна бути саме зміна. Зміни – це істотна сутність всього нашого існування. Приємні і неприємні.

І аксіологія, також важлива. Цінності дозволяють системам орієнтуватися.

Цікавий момент, якщо ми сприймаємо будь-яку систему, в тому числі і нас з вами як скопище певної інформації, то зміна будь-яка, це – квант інформації. І навіть боротися зі змінами, краще сприйняти їх як квант інформації. І коли ми говоримо про сьогоднішню інформаційну революцію, то це і є прискорення, божевільне накопичення інформації.

Як накопичується інформація? Вона повинна сприйматися, оброблятися. Як вона розходить між системами. За допомогою семіотики – вчення про знаки. Інформація передається знаками.

Ціннісно-смысловий універсум людини і феномен управління.

За дослідженнями Г.Атаманчука, управління як соціально-філософська категорія має наступні аспекти:

- інтелектуальний – опирається на сплав «наука + досвід + мистецтво (талант)» і відновлює його:

- владно-вольовий, тобто має організуюче-регулюючий механізм впорядкування та розвитку суспільних відносин, видів діяльності, виконання соціальних ролей;

- соціальний – пов'язаний з потребами та інтересами людей, їх колективів, суспільства в цілому. Це об'єктивний зв'язок, хоча суб'єктивно може ігноруватися (маючи негативні наслідки).

Таким чином, управління є продуктом різних процесів:- управління як продукт свідомості виявляється у можливостях людини передбачати – прогнозувати – програмувати – проектувати – планувати;- управління як продукт волі полягає у відсутності неволі, примусу, у творчій діяльності розуму (концепція «свободи волі» І.Канта, А.Шопенгауера, Ф.ніцше, П.Лаврова, М.Михайловського та ін.); управління як продукт взаємодії регулює функціонування будь-яких механізмів і систем;- управління як продукт влади полягає у ієрархічній побудові світу, добровільному чи примусовому визнанні верховенства волі інших.

Управління в житті людини і суспільства виявляється тоді, коли в будь-яких взаємодіях, відносинах, процесах присутні інтерес і знання, цілі і воля, енергія і діяльність людини. Таким чином, джерелом, чинником і фактором управління є свідомість + воля + соціальність (взаємодія) + влада [Управление в жизнедеятельности людей, с.26-28].

Для формування і розвитку управління об'єктивними умовами виступають:

- природно-географічні умови конкретної території (грунти, клімат, рослинний та тваринний світ);

- природно-суспільні умови та форми життєдіяльності людей, які сформувалися історично - технології землі обробки, види комунікацій, традиції, звичаї (навіть в умовах глобалізації паралельно розвивається процес глобалізації, регіоналізації);

- культурно-історична спадщина;

- виробнича база з технічним оснащенням і технологіями;

- система економічних відносин з її правовим регулюванням, яка існує на кожному конкретний момент часу;

- склад і стан об'єктів соціальної інфраструктури, який є різним у кожній місцевості;

- матеріальна основа духовного споживання;

- науково-технічний розвиток.

Історичний досвід засвідчує, що в управлінні можуть діяти два механізми – стихійне регулювання і свідоме управління.

Їх характер залежить:

- від соціально-економічних та політичних умов;

- визначається тим, як взаємодіють управління, влада і держава;

- який тип управління виникає у суспільстві;

- яку форму набуває держава;

- як складається ієрархія органів управління.

Соціальне управління - це процес цілеспрямованого впливу керуючої системи на керовану для досягнення її ефективного функціонування і розвитку.

Завдяки соціальному управлінню вдається досягти стійкості, стабільності, підтримувати основні параметри, якісну специфіку, цілеспрямований розвиток соціального об'єкта. У цьому розумінні об'єктами соціального управління є соціальні процеси і явища, зумовлені діяльністю і розвитком трудового колективу, становленням особистості, а суб'єктами соціального управління - організаційно оформлені спільноти людей і сформовані ними органи управління, керівний склад, персонали, наділені управлінськими функціями. Суб'єкт і об'єкт управління, їх окремі компоненти вступають у відносини щодо організації всіх аспектів соціальної життєдіяльності, утворюючи систему соціального управління [1. с. 34].

Питання на семінарське заняття:

1. Становлення і розвиток теорії і практики управління.
2. Соціальні системи управління. Класифікація.
3. Трудовий колектив як об'єкт соціального управління.